

Bárány Z. 1.08—1.08, Sonneschein S., Weisz F. 1—1, Blum Z. 0.72, Schön E. Schön V. 0.50—0.50, kisebb adományok 1.04.

Magyarbánhegyes: Schneck Lázár 7.50, Borostyán L. 5, Stern D. 4.90, Braun N. 3.50, Löwy H. 3, Grosz J. 2.40, Katz M. 2.20, Pollák F., Kohn I. Grünwald Á. Török L. 2—2, Sándor D. 1.50, Fáber A., Sábel S. 1—1, kisebb adományok 2.30.

Máriapócs: Reiner Bern., Ingber F. 5—5, Weinberger D., Klein M., Weinberger M. 2—2, Weinberger H. 1.50, Klein J. Grosz M. 1—1, Landau D., Lőrincz L., Lőrincz Á. 0.50—0.50.

Megyaszó: Flohr G., Flohr M., Fendrich Herm., Fendrich Hugó, Fendrich S., Schwartz M., Rosenthal J., Rosenblüth J., Staub S., Fried E., Spierer S., 1—1, kisebb adományok 5.90.

Mezőkovácsháza: Rubinstein Á. D. főrabbi 1, Brüll Samuel 5, Grünfeld Á. 3, Brüll Sándor, Grünfeld S., 2—2, id. Brüll M., ifj. Brüll M., Fraenkl Á., Gubmann M., Grün S., Gold H., Heimann S., Hoffmann M., Kohn M., Löwy S., Moskovics J., Moskovics M., Péner Z., Reichmann B., Rottenstein I., Grünfeld L., Rottenstein S., Weisz S., 1—1, kisebb adományok: 7.54.

Mezőtur: Dr. Schulz F., főrabbi 2, Schulz Károly 5, Goldschmied J. 3.50, Vas S., Izsák J. 3—3, Friedmann A., Dr. Fischer F., Bauer Z. 2—2, Goldberger N., Silberer D. 1.50—1.50, Harmat V., Deutsch

E., Ritter Z., Salamon S., Ilvovszki J. 1—1, kisebb adományok: 2.

Miskolc szef. Hítk: Sprei Izidor, Márkus H., Lefkovics M., Sajovics M. Klein S., Landau J. 5—5, Wald J. Z. Fried V., Szofer Zs. 3—3, Herbst S., Grünwald I. Príncz J., Krausz M. 2—2, Löwy E., Bodner A., Roth B., Brandmann H. Hollaender J., Weisz I., Birnbaum A., Deutsch H., Friedmann H., Lebovics H., Berger M., Schwarcz Zs., Reiner Á., Klafter M., Landau D., 1—1, Frisch J., Weingarten J. 0.50—0.50.

Nagyecsed: Kain M. Grosz J. 2—2, Frenkel F., Rosenberg A., Schnitzler B., Gelbermann D., Rosenthal B., Steiner V., Klein Ch. M., Leichtmann I., Neumann I., Berkovics J., Ábrahám J., Schwarcz M., Weinstein M., Kain M. Ch. Teitelbaum N., Klein N., Berger S. 1—1, Herskovics A. Szobovics A., Schmalhausen A., Fried B., Hartmann D., Mandel D., Goldberger H., ifj. Weisz H., Katz Ch., Klein Ch., Weisz Ch., Freund J., Wittmann J., Fülöp J., Klein J., Salamon J., Weisz J. Schwarcz Z., Weisz Z., Krausz M., Weisz M., Glück M., Katz M., Katz M. J., Weisz M. J., Stern M. 0.50—0.50, kisebb adományok: 1.16. (Folytatjuk.)

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazásába
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóci ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

LÖWINGER SAMUEL Kaba. Házasságközvetítő. **Biztos eredmény!** Válaszbélyeg 26 ÉVES modern orthodox textiles benősiülne jobb családhoz, lehetőleg nagy városban. Cim a kiadóban.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Táliszszövőde, könyvkereskedés, Rombach-utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

26 ÉVES, Bpestben önálló üveges és képerkeztető, nagykereskedésű vevőkörrel rendelkező fiatalember, 8000 P hozománnyal nősiülne. Csak komoly választ „szombaton zárva” jelígre.

GYERMEKSZERETŐ, szigoruan vallásos, magyar-németben perfekt nevelőnőt, előkelő budapesti orth. családhoz, 3 gyermek mellé keres, dr. *Deutsch igazgató*, Dob utca 35.

G. A. Makó, poste-restante levele van a makói postán.

SZOMBATHELYEN
legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik
Einhorn Simon orth. vendéglőjében
Erzsébet királyné-utca 5. sz.
Élőzékony és pontos kiszolgálás. Lakodalmakat jutányosan vállal!

סדר הלימודים בישיבה הרמה
שאלתאמריאן בחורה הבעיל:
שיעור ששום סנהדרין מן דף מ' שיעור
עיון סוגיות במס' פסחים, שיעור מסל מס'
פסחים, וידך הלי מרומות, ארצה הלי מסח.
הפתחה יהי ליל ב' דריה השון
מנהלי הישיבה

Elsőrendű gyermekruhát
készíték hozott kelméből **sőát-néz**-mentesen. Kész fiuruhák és télikabátok nagy választékban.
Szombaton zárva. **Hermann Gyula**
gyermekruha-szabószága
Budapest, VII., Király-u. 89.

Sirkövek legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók.
Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5. Uj izr. temetővel szemben
Telefon: Kőbánya 75-56

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávolítószer szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrassy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15—7—98. Kérjen prospektust!

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legujabb modellek állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Kundmachung
Wirkungsvolle **דרשור** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene ריה ורנך** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengö **aufwärts**, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. —
Pachetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.
Mein **מריק אבות** auf **מנחה ישראל** P 1.20
Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.
Érdeklődés alkalmával **válaszbélyeg** mellékelendő. A **dröse-ért** járó tiszteletdíj **előre** küldendő be.
Drösek csak megrendelésre készülnek.

Pollák Sarolta

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: **Groszberg Lipót** לוי'ל
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTESZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Külföldre 25 P.)
Szerkeszti: **Groszberg Jenő**

A Központi Iroda tisztelgése a kultuszminiszternél

A múlt pénteken tisztelgett *Hóman* Bálint új kultuszminiszter előtt a Központi Iroda vezetősége. A miniszter rendkívül szívélyesen fogadta a küldöttséget, melynek tagjai: *Frankl* Adolf elnök, *Hartstein* Lajos alelnök, dr. *Reiner* Imre jogtanácsos voltak.

Frankl felsőházi tag, elnök, melegen üdvözölte a minisztert és kérte támogatását a felekezet javára. A miniszter igen szívélyesen köszönte meg az ovációt, majd az *orthodoxia legmesszebbmenő támogatásáról biztosította az Iroda vezetőségét.*

A további eszmecsere folytán annak a nézetének adott kifejezést a miniszter, hogy az állami jogrend szempontjából sem közömbös a vallásosság, mivel tapasztalatból tudja, hogy a valóságos emberek az állami társadalmi rend legmegbízhatóbb elemei.

A szombat elismertetése

Rigából, a háboru után megalakult független lettországi köztársaság fővárosából az a hír érkezik, hogy a szombat szentségéért ott nagy eréllyel sikra szálltak, — nem annyira zsidók, mint inkább az adventista keresztények. Ez a keresztény szekta tudvalevőleg szigoruan ragaszkodik a negyedik parancsot szószerinti értelmezéséhez s nem fogadja el azt az interpretációt, hogy ne a hetedik nap, hanem az első nap legyen a nyugalom napja. Az adventisták elérték hallatlan következtetésükkel, hogy a hadügyminiszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében oly katonák, akik oly valláshoz tartoznak, amely a szombati nyugalmat köteleességükkel teszi, *felmentésüket kérhetik a szombati katonai szolgálat alól* és ennek pótlásaképen tovább szolgálnak három hónappal. Gyermekük nem mennek szombaton iskolába, illetőleg nem irnak. Szolidarisak egymással és elsősorban olyan üzletekben vásárolnak, amelyek szombaton zárva tartanak.

egy *askaloni* pogány ember teljesítette. De amilyen nagy *tiszteletet* ébrenszel az adventista törekvés bennünk, ép oly *szomorúságot* kelt bennünk. Megértjük azt, hogy milyen igaza van a hagyománynak, amikor *Jóna (Jajná)* próféta vonatkozását magyarázza, amiért nem akart a bűnös *Ninvébe* menni, hirdetni a megtérést a pogányoknak. Miért tette ezt — kérde a bölcsek? És azzal felelnek, hogy előre tudta, hogy a pogányok megfoghatnak téni s akkor kidomborodik a nagy ellentét közöttük s Izráel fiai között, akiket a próféták egész sora nem tudott a helyes utra téríteni. Szomorú tehát az, hogy az adventistáknál tapasztalt áldozatkészség, odaadás a szombat ügye iránt, oly kevés mértékben tapasztalható a szombat népénél, a zsidóságnál.

Lettországnak az adventisták az összlakosságuknak még *egy százalékát sem teszik* és mégis oly alapvető engedményt tudtak elérni a hatóságnál, mint a szombati szolgálat alól való felmentést. Az oroszországi területből a világháboru után Lettország mintájára kihalított területen, Lengyelországban élő 16 százaléknyi, vagy a magyarországi 6 százaléknyi zsidóság

merne is csak álmodni ilyesmiről? Hát nem lehangoló-e ez, s nem mutatja a zsidóság nehéz helyzetét a külföldi európai országokban, hogy a szombatnak az elismertetése csak az adventisták protekciója révén válik lehetségessé? Kívánjuk talán az adventista befolyás terjedését más egyéb országokban? Ez olyan jámbor óhaj, amely kompetenciánkon s érdeklődésünk körén kívülre esik. Inkább azt óhajtjuk, hogy bekövetkezzék az idő, amikor a szombattartó zsidóságnak a szombat némi állami s hatósági elismertetésére vonatkozó óhaja teljesebbé megy, ha nem is a zsidóság kedvéért, legalább az adventisták kedvéért, akik igazán nem zsidók. Hitestvéreink pedig a talmud szellemében cselekszenek, amikor — a példán okulva — a szombatért való áldozatkészséget erősítik magukban.

Egyébként a hazai orthodox illetékes köreinek figyelmébe ajánljuk a fentemlített példát. Talán mégis lehetséges, hogy Magyarország jelenlegi miniszterelnöke — aki a vele másfeleketük vallásosságával szemben való megértésnek is, ismételtan tanujelét adta — nem fog bizonyos könnyítések elől elzárkózni.

A jesivákba indulókhöz

Egy orthodox rabbitekintélytől kaptuk a következő fejtegetést, amelyet héber eredetiből tárunk az olvasó elé:

Kedves fiatal Barátaim! Elindultok a jesivákba, ahol odaadó mesterek és lelkes rabbik irányítása mellett akartok meríteni a Tóra örökké üdítő forrásából. Ebből az alkalomból emlékeztetekbe idézem azt a — heti szidrára aktuális — *mászajrot*, amelynek értelmében négyszer fordul elő *Berésh* könyvében az „elutazást” jelentő szó: *hólajch*. Előfordul *Tajdajsz*-ban nagygyá levéssel (*hólajch v'gódél*) és *Lech-lechó* fejezetében az előrehaladással (*hólajch v'nószajá*) kapcsolatban. Előfordul továbbá a heti szidrában így: „haladt a csökkenésben” (*hólajch v'chószajr*) s végül így: „haladt visszafelé” (*hólajch vószajv*). A *mászajr* ezzel a bócherok 2 típusára akar rámutatni. A bócherok zöme elutazik a jesivába, hogy tökéletesítse magát Tóratanulásban és I'tenfélelemben. Az előadásokat komolyan látogatja, készül reájuk, otthon állandóan ismételi s beleéli magát a *gemóre* világába. Szem előtt tartja rabbija példáját, s vallásos életmódját követni igyekszik. Ilyen bócher józandékát az Örökkévaló erősíti s jutalmazza: szent célját eléri.

De van egy másik típus is. Elutazik a jesivára, hogy a „jesiva-bócher” nevet elnyerje. Az előadásokat immelámmal látogatja és folyton arra gondol, mikor lehet már hazautazni. Ilyen gondolkodás mellett vallásilag és tudás tekintetében a jesivabócher nemcsak, hogy nem fejlődik, hanem egyenesen visszafejlődik. Hiszen ismert eset, hogy az apa kénytelen volt fiának megmondani:

— Nézd fiam, ha nem akarsz Tórárt tanulni, azt itthon is megteheted,

nem kell ehhez más helyre menni a jesivára...

A két bócher-típusra céloz a fent említett *mászajr*. *Hólajch vegódél*, „nagygyá lesz”, aki elutazik és egyre törekszik, szellemikben s erkölcsiekben. Miért? *Hólajch v'nószajá hánegbó*: mert állandóan törekszik a Tórabölcsesség tájékára (*horajcse v'hachkim jadrim*).

De van egy másik típus. *Hólajch v'chószajr*: elutazik a jesivára s mindenképen hanyatlík. Hanyatlásának oka pedig az: elutazott, de unatkozik és minél előbb vissza akar utazni (*hólajch vószajv*).

Kívánom, hogy az első típus legyen eszményetek s arra törekedjétek, hogy rabbijaitok, szüleitek szerethessenek benneteket s örömet találjanak benneteket, akik a közösségünk jövőjének zálogai s letéteményesei vagytok.

Werner Sombart Budapesten

A napilapok jelentése szerint Werner Sombart híres berlini szociológus vasárnap Budapesten előadást tartott igen diszes közönség jelenlétében. Felolvasásának tárgya a mai közgazdasági krízis volt, amelyből a kivezető utat, sajnos nem tudta megmutatni. A felolvasó a háboru előtt kiadott egy könyvet, amelynek címe: „*Die Juden und das Wirtschaftsleben*”. E műben azt fejtegeti, hogy a kapitalizmus mai rendjét a zsidók gazdasági tevékenysége segítette elő, mert a zsidók élénk üzleti ténykedése nélkül a középkori gazdasági hűbéri állapotok nem szüntenek meg. Ott található az ismert mondat, amelyet a spanyolországi gazdasági romlás és a zsidóságnak kiűzetése közötti kapcsolat feltűntetésére irt le: „Izrael olyan, mint a felkelő nap, ahol megjelenik, ott virulás van.” Így pl.

az európai váltó-rendszer kifejlődését is a zsidó jog ama rendelkezésével hozza összefüggésbe, hogy az adósságlevél felmutatója a hitelező összes jogait gyakorolja, azaz: az adósságlevél forgatható, amint azt a Sülchon Örűchban (IV. 50. 1.) a *Remó* megállapítja. Még jobban felel meg a mai váltónak az az okirat, amelyet a lengyel zsidó kereskedők „*Mamrem*” néven ismertek, s mint ilyen fordul elő a lengyel-zsidó rezponzumirodalomban. A szó állítólag arra megy vissza, hogy a híres lublini *Maharam* hozta be. Az okirat csak az adós nevét és a dátumot tartalmazta s a kölcsönadott összeget a hitelező írta be és a felmutató behajthatta. A *mamrem* mindenesetre azt mutatja, hogy akkoriban a lengyel zsidóknak szüksége volt gyorsan mozgatható tőkére. A *mamrem* intézkedése azután átalakítólag hatott az egész európai gazdaságra, amint Werner Sombart megállapította. — Meg kell még jegyezni, hogy Sombart nem zsidó, sőt egyideig antiszemita tartották.

Egy Nagyasszony elhunyt

Paksról írják nekünk: Néhai világhírű főrabbinak a Jalkút Szajtér szerzőjének özvegye, a hírneves R. Zékel Pollák unokája, *Semini Aceres* napján kilehelte nemes lelkét, 65 éves korában. *Szimchász Tajró* napján kísérték utolsó útjára az egész községben tisztelt s nagybecsült nagyasszonyt. Az ünnepen heszped tartása tilos. Ezért főrabbinok pár szóval — nem heszped formájában — rámutattak arra, hogy az elhunyt az egész életében tudatában volt annak, hogy a földi lét olyan, mint az ünnepi sátor, *dirász ar'aj*, átmeneti tartózkodás, amelynek tartama alatt érdemeket kell szerezni az örök, állandó tartózkodásra: a *dirász kvá*-ra s ő jótékony-ságával, szeretetével jámborságával felkészítve vonul oda. Utána legifjabb nevelt fia Szófer Dávid elmondta, hogy a megboldogult több árva gyermeket nevelt fel, özvegye idején is három árva leányt adott férjhez; a marosvásárhelyi és a temesvári főrabbin is nevelt fiai voltak. Megtakarított pénzéből Jeruzsálemben házat építtetett a kajjel jámborai számára. Leghőbb vágya volt a Szentföldön leélni utolsó napjait, de ugyanolyan sorsa volt, mint Majse Rabénúnak, akiről a mai hetizakaszban hallottuk, hogy nem mehetett be az ígért földjére. — Végredeletében a nagyasszony kérte összes rokonait, boldogult férje tisztelőit, volt tanítványait, hogy tanuljanak emlékére *misnájoszt*. הנצב

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

A munkácsi főrabbi Debrecenben

(Saját tudósítónktól.) Spira Lázár főrabbi kedden Debrecenbe érkezett. A főrabbi egyik hive, Schwarz Jenő meghívására jött az alföldi civis városba, hogy nevezett újszülött kisfiánál a circumcisió (*brisz*) funkcióját végezze. A munkácsi főrabbi jövevényének híreire igen sokan utaztak vidékről Debrecenbe, hogy ügyes-bajos dolgaikban a nagyrabbi tanácsát kikérjék. A rabbinak tudvalevőleg Magyarországban igen sok rajongó hive van. Alkalmunk volt a főrabbit meglátogatni, aki megnyerő kedvességgel fogadott bennünket.

— *Ösintén örülök a látogatásnak*, — mondta a főtisztelendő ur. — *Nincs kérdés, hogy egy bizonyos általános orth. zsidó közügyben rövid-*

sen a magyar fővárosban fogok időzni.

Majd a ruszinszkói orth. állapotokra terelődött a szó, melynek során azt mondta, hogy az a hír, mintha Kasán közös szlovenszkói-ruszinszkói Irodát felállítanának, *minden alapot nélkülöző, légből kapott koholmány.*

Spira főrabbi meglátogatta Strasser Salamon debreceni főrabbit, aki a látogatást viszonzta. Szerda délig tartózkodott Debrecenben, amikor igen meleg kézzorítással búcsuzott tőlünk. Megkapó, közvetlen, nyárias egyénisége kétségtelenül szuggesztív hatással bír.

Debrecenből kíséretével Nyiregyháza ment, a Leimsieder Basch féle lakodalom *szvá bróchajsz*-án résztvenni, ahonnan csütörtök reggel utazott haza.

Zsidó miniszterek

Prágai jelentés szerint az új cseh-szlovák kormányban 2 zsidó miniszter van. Az egyik dr. Meissner, cseh szociáldemokrata igazságügyminiszter és a másik dr. Czech német szociáldemokrata, a népjóléti tárcát vezeti.

Megint a felelőtlen elemek...

A szegedi és budapesti egyetemen megint verekedések voltak. A jelenetek, amelyekről azt hittük, hogy nem fognak többé megismétlődni és amelyek miatt az egész kulturvilág előtt szégyenkezünk kellett pár évvel ezelőtt, ismét megújultak, tizenhuszan hirtelen megrohannak egy védtelen zsidó diákok, véresre verik, a tehetetlen emberből csufot üznek és szétszaladnak. A tetteseket sohasem lehet megtalálni. De most még azt sem lehet tudni, hogy mi az oka a hirtelenl megújult rendeltenségeknek. Némelyek szerint a tüntetőknek, illetőleg a tüntetések kulisszatulajdonosainak nem tetszik az, hogy a miniszterelnök kijelentette, hogy revízió alá veszi nézetét a zsidókérdésben. Ezzel kapcsolatban az a vélemény is el van terjedve, hogy dr. Hevesi Simon pesti neológ főrabbinak a miniszterelnökhöz intézett üdvözlő levelére akar a tüntetés válasza lenni, illetőleg a tüntetők a zsidó diákokat figyelmeztetni akarják, hogy ne bizakodjanak el, nem változott az egyetemeken semmi. Természetesen, a józanul gondolkozó zsidóság ugyanis tudta, hogy nincs ok az elbizakodottságra és hogy nem változott semmi, így tehát felesleges volt ezt a kioktatást a zsidó diákok fejébe verni, de az ugynevezett felelőtlen elemeknek tulajdonképpen csak ürügy kellett és megtalálták.

Egyébiránt *Bécsben* is voltak egyetemi verekedések. Ott azonban, az inzulálások következtében, a kultuszminiszter kijelentette, hogy az ugyanis csak szokásjogon alapuló egyetemi autonómiát ezentul a rendőrség nem fogja tekintetbe venni és bármilyen zavargás kitörésekor, hemegy az egyetemi épületbe. A rendcsinálás munkáját — mint Bécsből jelentik — az nehezíti meg, hogy a rektor és a tanári kar egy része, különösen a tanársegédek zöme a tüntető hitleristákkal rokonszenvezik. (Az utóbbi körülményt megállapították több egyetemen, ahol antiszemitizmus van.)

Mentsük meg a Tórai fűszert!

Ifjuságunk elhelyezkedésének kérdése súlyos feladat elé állítja a zsidó társadalmat. Nem csak arról van szó, hogy kenyer jusson ifjainknak, hanem arról is, hogy ez az ifjuság alkalmas legyen a zsidóság szellemi örökségét, a Tórá, a vallásosságát átvenni s megőrizni. E szempontból aggályos körülmény, hogy szülők, akik bár a jesivába küldik a gyermekeket, de 15–16 éves kor után gyakorlati pályára irányítják őket. Tanulhat egy átlag-ifu annyit, 16 éves korig, hogy fel lehessen róla tételezni, hogy megszerette a Tóratanulást, hogy tovább fog akarni tanulni s tovább fog tudni tanulni? Elfogulatlanul nézve a dolgot, csak azt lehet mondani, hogy ez az esetek túlnyomó részében nem valószínű. A 16 éves korban a jesivából kilépett, rendszeres tanulását beszüntetett ifju, a tanulmánya gyümölcseseinek érlelődését nem várta be, hanem éretlenül lemetszette a gyümölcsöt a Tóra fájáról. A gyümölcsérés korszaka a 20–22-ik év. Épen ezért nagyon szomorú, hogy jesiváinkban ritka az ilyen kora bócher.

Aki az orthodox zsidóságunktól elválaszthatatlan Tóratanulás jövőjét tartja szem előtt, annak be kell látnia, hogy azon az ifjuságon kell segítenünk elsősorban, amely 20–22 éves koráig a jesiván tanult s anynyi erkölcsi, szellemi és vallási tőkét gyűjtött, hogy annak kamataiból valódi vallásos életet folytathat.

Ezeknek az ifjaknak elhelyezkedési lehetősége a zsidóság jövőjének kérdése.

Elsősorban a jesiva igazi erősségét alkotott ifjak hóna alá kell nyulni. Ha a profán világban annyiszor hallunk a „harmincasok problémájáról”, nekünk a husz éven felüli jesiva-bócherok kérdése döntő jellegű. Az itteni zsidóságban nagy megértés mutatko-

zik a kérdés fontossága iránt és valószínűleg nemsokára megalakul azoknak a tömörülése, akiknek szent céljuk: támogatni a létközdelemben azokat, akik legalább 20. életévükig a Tóra tanulmányozásának szentelték magukat.

Mi la-Hasem éloi! Akiben él az igazi vallásosság szelleme, csatlakozni fog ehhez a mozgalomhoz.

Löwy Fülöp (Pozsony)

A „Machziké Hadosz” Galiciában.

Még ünnepek előtt tartotta Lembergben a galíciai orthodox zsidóság egyik legnevezetesebb szervezete, a „*Machziké Hadosz*” nagygyűlését. Képviselve voltak: Drohobycz, Krakko, Tarnow, Mielec, Sanok, Przemysl, Dembica, Osziecim, Sokal, Rawa-Ruska, Niemerow stb. városok. A tanácskozást *Schreiber Dávid*, az ismert tudós (Boryslaw) nyitotta meg nagyszabású beszéddel. A beteresztett jelentésből ki derül, hogy az egyesületnek 10.000 tagja van. Az alapszabályokat a miniszterium megerősítette. A *Machziké Hadosz* azután elhatározta, hogy a legközelebbi hitközségi választásoknál igyekezni fog a *vallásos zsidók egységes frontját megalakítani* olyan célból, hogy minél több vallásos zsidót juttassanak a közsgek vezetésébe.

Ne csak az árát nézze

törődjön a minőséggel is. A Magy. Am. Faipar kiválóminőségű **export-butorát** igazán olcsón kapja. **NAGY ZSIGMOND** VI., Lázár ucca 3, az egész házban.

Az évtizedes vőlegény — Chószid-legenda —

Volt *Rabbi Jehüdó Hachószid*-nak egy gyönyörűsége, szép leánya, akit nagy iftenfélemben nevelt. Mikor a leány már eladó sorba került, arra kérte apját, olyan vőlegényt keressen a számára, aki hü, becsületes, jámboréletű és jártas a szentírásban.

Rabbi Jehüdó elment a város bölcse tanítóházhoz s megkérdezte tőle, ki a legjobb, legokosabb tanítványa?

— Két kedves, tudós tanuló van, — felelt a mester, Rabbi Jochanan és Rabbi Chanina.

Otthon Rabbi Jehüdó megmondta leányának, mit felelt a mester.

— Akkor nekem Rabbi Chanina a kedvesebb — szölte a leány.

Az apa felkereste másnap Rabbi Chaninát és megkérdezte tőle:

— Akarsz-e házasodni?

— Nem! — felelt a fiatalember.

— Pedig szeretném ha elvinnéd a leányomat!

Rabbi Chanina elfordult. Tudta milyen szép, okos leánya van R. Jehüdónak, de szemét sem merté ráemlenni.

— A te vőd leszek? — dadogta zavartan — egy ilyen férfinak?... Izráel büszkeségének?... Nem! Nem vagyok méltó rá!

— De igen!.. Leányom is így kívánja!

— Akkor örömmel. De mondd valamit Rabbi Juda. Hallgass meg! A leányodat eljegyzem boldogan, de feleségül csak akkor veszem el, ha már sokat tudok... Vándor-utra akarok kelni, tanulni szeretnék, hiszen olyan keveset tudok... Majd ha visszatértem és megteltem tapasztalattal, tudással, akkor tartjuk meg az esküvőt.

Rabbi Jehüdó ráállott. Megtartották az eljegyzést, Rabbi Chanina pedig elvándorolt egy másik városba. De előbb megígérte hogy tíz év múlva visszajön és nőül veszi Rabbi Jehüdó leányát.

Teltek, multak az évek. Rabbi Chanina úgy belemélyedt az írásba, hogy egészen elfeledkezett az ígéretéről. Hirt sem halatott magáról, úgyhogy menyasszonya kétségbeesve tördelte kezét. De apja vigasztalta:

— Ne sirj leányom! A jövő hét vasárnap telik le a tíz esztendő. Addigra még visszatérhet... Ha nem, — akkor más vőlegényt keresek számodra.

De a leány zokogva tiltakozott apja terve ellen. Csak Rabbi Chaninát várta és este kis szobájában csendjében forrón kérlelte az I'tent, vezesse vissza hozzá vőlegényét.

Rabbi Chanina, aki idegen földön tanult, egy alkalommal, — alig pár nappal a tíz év letelte előtt, — mesterével valami nehéz talmudi helyet vitatott meg. Ekkor került szóba Rabbi Jehüdó is, aki évekként elelőtt megmagyarázta a maga módja sze-

rint a kérdéses talmudi helyet. Rabbi Juda neve egyszerre felidézte a fiatalember emlékében ígéretét, melyet már majdnem megszegett volt és sietve utra készült, hogy idejében elérhessen Regensburg városába, ahol jövendbelije türelmetlenül várja.

De Regensburg vagy száz mérföldnyire lehetett tőle. Hogyan ér oda idejében? Kétségbeesve kért tanácsot a rabbittól.

— Ez bizony bajos dolog — felelt a rabbi.

— Ha vasárnapig nem érsz haza, más veszi el feleségül... De várj csak! Adok veled ötven fiatalembert kísérőül... Holnap hajnalban kerekedjtek föl és sisessetek, ahogy csak tudtok! Ne félj semmitől, Kisérőid majd megvédelmeznek!

A kis csapat másnap, péntek reggel el is indult. Az első pihenőt egy magas hegyen tartották, Rabbi Chanina a lejtő egyik helyén dült le. A fáradtság valamennyiteket úgy elnyomott, hogy késő délutánig aludtak. Mikor felébredtek, keresték Rabbi Chaninát, de sehol sem találták meg. Azt hitték, hogy már utra kelt és azért gyorsan felszedelőzködtek, hogy utóljérjék.

Rabbi Chanina is felébredt, de hasztalan hívogatta társait, senki sem felelt kiáltásaira. Egyedül volt a pusztán hegyen. Csüggedten ült le egy köre és belebámult a napba, amely lassan nyugvóra hajolt.

— *Sádboszkor* nem megyek tovább — szölte — nem szentségtelenitem meg a sádboszt... Inkább valami tanyát keresek!

Leszállt a hegyről és egy sötét erdőn vágott keresztül. Mikor kiért belőle, egy gyönyörű kastélyt pillantott meg a távolban. Bátoratlanul állott meg a hatalmas kapu előtt, de aztán eszébe jutott, hogy itt a szombat: pihenőt kell tartania. Kezét rátette a kapu kilincsére és benyitott.

Az előcsarnokból négy aranyos ajtó nyílt a világ négy tája felé. Rabbi Chanina a keleti ajtót választotta. Belépett rajta és egy drágakövekkel ékesített szobába ért. Innen szebbnél szebb termek nyíltak sorba, átment rajtuk s az utolsóban egy öreg emberre akadt, aki mélyen elmerülve olvasott egy szent könyvben. Rabbi Chanina leült melléje egy székre s csendben hallgatta az öreg imáját.

Kisvártatva megjelent egy szolga, aki a templomba hívta őket. A templom csodaszép volt, égi illatok tették illatosná, egy ember az emelvényre lépett és imádkozni kezdett, de oly tökéletes szép hangon, mintha az angyalok énekelték volna helyette a Mindenható dicséretét...

Rabbi Chanina könnyes szemmel ült az idegenek közt és buzgón imádkozott. És egyszerre mintha a gyülekezet imájából tisztán csengett volna ki egy mennyei hang, amely azt mondta:

— Légy nyugodt! Vasárnapig elérsz a menyasszonyodhoz!

Az imádság után lakomához ültek és

Rabbi Chanina szemé-szája elállott a nagy csodálkozásban. Aranyserlegekben hordták fel a sabboszi bort s az asztal roskadásig megtelt a legfinomabb ételekkel. Rabbi Chanina aztán nyugovóra tért, majd reggel megint a templomba sietett, ahol az előimádkozó sorra a Tórához hívta Aront a főpapot, *Majse ben Amromi*, majd Rabbi Chaninát, aki kíváncsian nézte végig az ismeretlen férfiakat.

Mikor a szombat már leáldozóban volt és a templomból titokzatos módon eltűntek a látogatók, Rabbi Chanina magára maradt a szolgálával, aki szintén távozni készült. Megfogta köpenye szegélyénél és elfogódva kérdezte:

— Mondd! Kik voltak a hívek és ki vagy te magad?

— Megmondom — felelte a szolga. — Én Élijóhü próféta vagyok, az előimádkozó maga Majse rabbénü volt, — az öreg ember, akire először akadtál Jeremiás volt, a próféta. Itt voltak ösatyáink, Ávrohom, Jiczchok, JákaJV. Akit elsőnek hívtak a Tórához, maga volt Áron a főpap (Áhárajn hákajhén)...

Rabbi Chanina elszedült a félelemtől és a gyönyörűségtől. De már kinyílt a terem ajtaja s az aggastyán, akivel együtt imádkozott, Jeremiás (*Jirmijóhü*) próféta oda lépett hozzá. Megtanította a Tóra szent titkaira, a föld minden nyelvére, majd bucsuzól így szölte hozzá:

— Holnap visszamész az erdőbe. Ott találod ötven kísérődet. Aztán fölmentek a hegyre és vártok. Sötét felhő száll majd alá s ez elvisz benneteket. Könyörgésed meghallgatta a Mindenható. Menj, fiam, békével!

Hajnalhasadtakor Rabbi Chanina úgy cselekedett, ahogy a próféta mondta. Megtalálta társait, visszament velük a hegyre és ime! — sötét felhő gomolygott feljükk, amely szélesebben vitte őket Regensburg felé.

Rabbi Jehüdó, a jámbor, épen a mezőn sétált, amikor látta, hogy egy nehéz felhő ereszkedik alá. Odavolt a csodálkozástól, amikor látta, hogy ötven ifju száll ki belőle, utolsónak Rabbi Chanina. Megölelte, megcsókolta, aztán megkérdezte tőle:

— Mit tanultál tíz esztendő alatt?

De mielőtt Rabbi Chanina válaszollhatott volna, az ifjak hangosan kiáltották:

— Tudja a Tóra legszentebb titkait és a Föld minden nyelvét.

Rabbi Jehüdó meglepetten ölelte meg Chaninát, aztán hazasietett leányához a jó hírrel. A leány boldogan mondott hálát az Urnak, hogy Izráel legnagyobb fia lesz a férje.

Csakhamar megérkezett a vőlegény s a viszontlátás pillanata végtelenül megható volt. Nemsokára megvolt a menyegző s a Mindenható gyermekekkel, boldogsággal és jóléttel áldotta meg frigyüket.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 24. Irtá: Dr. Lehmann, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNÁC)

Két trónkövetelő érkezett egyszerre Spanyolországba. Anjou Fülöp Madridban koronáztatta meg magát V. Fülöp néven, Habsburgi Károlyt pedig Arragon városában koronázták meg s felvette a III. Károly nevet. A két párt között megindult a harc, amely váltakozó szerencsével folyt. A harcok folyamán a III. Károly pártján levő angolok elfoglalták a Dél-Franciaországban levő Gibraltár várát, amely a hasonló nevű tengerszoros uralópontja és mind a mai napig birtokolják. A spanyol tartományok közül Valencia is III. Károlyhoz csatlakozott és így Diegő is ehez a táborhoz került. 1706-ban történt, hogy V. Fülöp hatalmas sereggel Barcelona ellen vonult s ostromolta azt a várost, amelynek falai között III. Károly tartózkodott. A város őrsége csekély számú katonából állott, de a város polgársága el volt határozva teljes önfeláldozásig megvédelmezni Barcelonát. A vár kulcsa a Montijn-erőd volt. Fülöp azt hitte, hogy az erődöt az első rohamra el tudja foglalni. Az erőd angol legénysége azonban 22 napig tartotta magát. Az őrség fegyverletételével azonban megnyílt az út a város elfoglalásához. Ugy látszott, hogy most már semmi nem áll útjában az előrenyomulónak s nemsokára elesik Barcelona s vele együtt fogságba kerül III. Károly is. Haditanácsot tartottak, amelyen a szorongatott trónkövetelőn s az angol hadvezéren, Peterborough grófon és Eufentes spanyol parancsnokon kívül megjelent a barcelonai érsek is magántitkárával: *Fray Diegő y Aguillárral* együtt.

A haditanács a kétségbeesés jegyében folyt. A spanyol parancsnok szomorúan mondta: „Meg kell adnunk magunkat, nincs más hátra.

— Sajnos én nekem is el kell fogadnom ezt a véleményt — mondta III. Károly — kapitulálni kell Barcelona lakosai kedvéért is, akiket nem akarok kitenni az ostrom viharainak s az elesést követő kifosztottságnak.

— Megengedi-e Felség — szölte közbe Diegő —, hogy véleményemet nyilvánítsam?

— Halljuk — mondta III. Károly komoran.

— Felség, szerény véleményem szerint nem szabad elveszteni a reményt, amíg minden el nem veszett.

— De, sajnos, minden elveszett, szölte az angol segítő sereg vezére.

— Bocsássa meg, Uram, szölte a fiatal szerzetes, fel lehetne lázítani a parasztságot a megszálló seregek háta mögött s így kénytelenek volnának abbahagyni az ostromot a franciák, akiket a spanyol parasztság ösztönszerűleg gyűlöl.

— Amit a tisztelendő atya mond, az jó — szölte a spanyol hadvezér. De ha a parasztság fel is lázad ez csak

bizonyos ideig lesz képes lekötöni a franciákat, de a szívós ostrom nem fog abbamaradni.

— De kitőlódik bizonyos időre, szölte Diegő.

— S mit nyerünk vele? kérdezte Károly.

— *Időt*, Felség, s akkor talán segítséget küld a Mindenható, szölte Diegő.

— Szeretném tudni hogyan, — vetette közbe az angol hadvezér.

Az érsek hallgatott eddig. Erre III. Károly oda fordult hozzá:

— Főtisztelendő Atyám. Döntse el a kérdést, tessék megmondani, mit cselekedjünk?

— Kövesse Felséged utkárom tanácsát, felelte a főpap. Fray Diegő ugyan fiatal, de nagyon okos ember, s volt alkalmam meggyőződni, hogy tanácsai megfontoltak s eredményre vezetők voltak.

Az érsek szava döntött. Diegő vállalkozott arra, hogy titokban elhagyja Barcelonát s a környék lakosságát felháziítja a francia ostromlók ellen. A két hadvezér el akarta kísérni, hogy a tömeget fegyelmezze és szervezze.

Csak tengeren lehetett a városból kijutni, de az sem volt veszélytelen, mert a várost egy francia hajóhad blokkírozta. Végre sikerült egy bárkát szerezni, oda beszállt Diegő, a két hadvezér s sok kíséző; vittek magukkal sok fegyvert s municiót. A bárkának sikerült a francia hajógyűriüből kiszabadulni s Valenciában kikötöni. Itt azonban megkezdődött a guerilla háború. Diegő nagyszerűen értett ahhoz, miképpen kell a spanyolok fanatizmusát feltüzélni a francia betolakodók ellen. Apró csapatok rátámadtak a franciákra, lehetetlenné tették a csapatok élelmezését, a nekik szánt marhaszállítmányokat elvették. Fülöp kénytelen volt seregét kettéosztani s az egyik részét a lázongó parasztsapatok ellen küldeni. S valahányszor elébük mentek a királyi csapatok, csak hiult helyüket találták. Az ostrom ennek következtében lassan és vonatottan haladt. A város azonban mégsem tarthatta magát. Rést ütöttek a város falán és ugylátszott, hogy most már menthetetlen a város. A barcelonaiak is várták a rohamot. Akkor felbukkant hirtelen Barcelona előtt egy hollandiai flotta; megjelenésére a francia hajócsoport *Toulon* kikötőjébe vonult. Fülöp tehát feladta a reményt, hogy Barcelonát elfoglalhatja. Madridba ment, de ott sem maradhatott, mert arra a hírre, hogy Barcelona felszabadult, a Portugáliában táborozó egyesült angol-portugál seregek üldözni kezdték Fülöp seregeit, melyek kénytelenek voltak Bur-gosig visszavonulni.

Amikor Diegő visszatért Barcelonába, Károly maga elé hívatta és így szölte hozzá:

— Fray Diegő, Kegyelmednek köszönöm nemcsak megmenekülésemet, hanem indazokat a hadisikereket, amelyek számomra Spanyolország birtoklását biztosítják. Ha a francia bitorlókat kikergetjük, gazdagon fogom Kegyelmedet megjutalmazni. Öröklék tartó hálát érzek Kegyelmed iránt.

A sors azonban másképp akarta.

(Folyt. köv.)

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.
Nápolyi, csokoládédessert, tortakülönlegességek.

— A budapesti orthodox rabbi-ság felügyelete alatt. —

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekkszáma: 40.530.

A kimutatott összegekhez hozzájárultak

Hajdunás Chebra Misnájosz: Gottdiener S. 3, Fried A. 2, Schreiber M., Stern I., Markovics A., Schreiber F., Deutsch J., Klein Z., Sámuel J., Glauher P., Schwarcz M., Österreicher F., Róth D., Leitner F., Goldberger, id. Schindler J., 1—1, Gottdiener E., Leicht J., Klein J., Márton H., 0.50—0.50.

Monok: Fried Á. 2, Fried M., Fried S., Klein M. 1—1, Engel Ad. 3.

Moson: Bass Rafael 15, Dr. Weisz Lajos 11, Braun József 7, Scheiber P., Weisz S., Hoffmann E., Dr. Malz Á. 5—5, Friedmann Z. Hirschfeld M., Berl M. Reichenberg A. 3—3, Weiner M. Hirn H. Bernát N., Szigeti B., Spitzer A., Kurcz A., Knapp M., Kohn B., Kohn G. Dr. Weisz Gy. 2—2, Flesch D., Weiner V., Fischer I., Szauer S. Weisz Z., Feldmann M. Schneider K., Weisz E., Dr. Stadler H. 1—1, kisebb adományok 1.68.

Nádudvar: Rosenbaum Bern. 5.20, Löwy J. Aszód 6, Schwartz V. 5, Rosenbaum F. 3.50, Strausmann M. 3, Mayer S. Mayer E. 2—2, Madár S. 1.50, Bárány M., Landeszmann S., Fogel J. 1.20—1.20, Madár J., Altmann B., Elfenbein S., Meisels G., Bleier R. Trencsényi F., Klein J., Dr. Halász Ács I., Frank J. 1—1, kisebb adományok 11.70.

Nagyecés: Móhr E., Appel I. 1—1, Móhr M., Weisz J. 0.50—0.50.

Győrszentmárton: Winkler Mór főrabbi 1.24, Reichenfeld Károly, Weisz Arthur 2—2, Weisz D. 1.50, Handelsmann N. 1.60, Kohn I., Prágai Ö., Farkas M., Flaschner D. 1—1, kisebb ad. 5.

Jánk: Salamon M., Wieder M., Weisz D., Weisz Z. 3—3, Roth S. 2, Groszmann A. Schlesinger J., Szalánt A. Farkas B., Salamon Z. 1—1, kisebb adományok 1.96, Szalánt J. 1.

Nagyhalász: Zucker S. főrabbi 1, Seelfreund Márton 3.60, Müller A., Engel S., Fried B. 2—2, Engel F., Diamant J., Engel M., Zipszer Z., Engel H., Seelfreund S., Seelfreund L., Engel E., Róna S., Grósz V. 1—1, Spitz I., 0.68, kisebb adományok: 10.

Nagyléta: Fohn Gyula 6, Gottesmann Salom. 5, Kis V., Mayer M., Mezei E. 4—4, Schwarcz I. Geiger S. 3—3, Kupfer H., Linczer J. 2—2, Geiger E., Mittelmann S., Grünmann J., Kupfer J., Mezei A., Geiger M., Reich Z., Dr. Reinkopf I., Salamon Á., Salamon E., Steier E., Steier J., 1—1, Schwartz P., Salamon A., Goldstein M., Gottehrer M. 1—1, kisebb adományok: 6.50.

Nagyorosi: Lörcincz I. főrabbi 1.18, Hoffmann D., Sas E. 1.50—1.50, Wiener Testv. 1.36, Berger Z., Lichtmann N., 1—1, Löwinger D. 0.90, Kohn Z. 0.54, Berger B., Zászló B. 0.50—0.50, kisebb adományok 1.34.

Nógrád: Kohn M. 2, Sámuel R., Kohn D. 1.50—1.50, Grosz F. 1., Kiszner Á. 0.50.

Nyergesújfalu: Ehrenfeld Mór 15.10, Ehrenfeld Z. 3.40, Kohn J. 2.90, Laufer A. 2.20, Fischbein S. 1.40, Grün Zs. 1, Schönfeld V. 0.60, Ullmann Á., Haber S. 0.50—0.50, Fischbein I. 0.40.

Nyirábrány: Ullmann Emil 2.20, Schwalb A. 1.70, Rosenfeld J. 1.50, Steinhart L., Grosz S. 1.20—1.20, Fisch E. 1.10, Fáy S. 1, Braun H. 0.70, Weisz J., 0.60, kisebb adományok: 2.50.

Nyirbakta: Feldmann F. 2.28, Grosz J. 1.80, Wasser M. 1.98, Kepecs S. 1.72, Stern S., Schwartz I. 1.50—1.50, Schwartz M. 1.48, Grosz S. 1.46, Klein H. 1.32, Schwartz Z., Sauber I. 1.50—1.50, Grosz M. 1.10, Nagy J. 1.08, id. Schwartz S. 0.92, Nagy F. 0.90, Löwy M. 0.84, Weinmann H. 0.76, Heilbrunn J., Neumann 0.72—0.72, Silber A. 0.72, kisebb adományok: 4.84.

Nyirbéltek: Wieder Gedeon 4, Frieder M. 3, Amszel M. 2.44, Frieder D. 2, Heller B. 1.54, Weisz S. 1.26, Gottlieb M. 1.08, Rosinger J. 1.04, Reichmann Z. 0.80, Klein H. 0.86, Klein Zs. 0.72, kisebb adományok: 1.36.

Nyírmada: Jungreis J. főrabbi 3, Fried Béni 10.10, Weinstock Sam. 7.20, Weinstock J. 5.10, Weinstock F. 5, Klein B. és Fia 4.90, Fried G. 4.50, Friedmann Z. 4.40, Teller M. 3.60, Fried A., Neuwirth J. 3—3, Weinberger J. 2.60, Fried K. 2.50, Felberbaum J., 2.40, Weinstock E. 2.30, Kalla D. 2.10, Weinberger S., Simonovics J., Fülöp M., Klein S. 2—2, Lázár Z., Klein J., Felberbaum M., Vitriol Gy. 1.80—1.80, Weisz S. 1.70, Fried H. 1.60, Mandel A., Mermelstein A., id. Fried H. 1.50—1.50, Czobel M. 1.30, Felberbaum E., Grosz I., Williger I., Weinberger M. 1.20—1.20, Ábrahám I., Felberbaum I., Weisz I., Glück M., Kalla J., Spitzer Gy., Weinberger J., Weinberger E., Neugeboren M., Fried Z., Vitriol B., Kalla J. 1—1, Felberbaum S., 0.90, Katz S. 0.80, Kalla J., Krausz M. 0.70—0.70, kisebb adományok: 2.90.

Nyírmihálydi: Reinitz M. 2.20, Kandel B., Katz S. 0.50—0.50, Weiszhaus I. 0.40, Grosz H., Schwartz E. 0.20—0.20.

Nyirparasnya: Weisz I. 2.50, Weisz H. 2, Katz S., Scher J., Schwartzkopf H. 1—1, Klein J., Schwartz M., Adler Á. Adler D., Kun A. 0.50—0.50.

Nyírszakoly: Fettmann H., Löwy S., Weisz Z. 1—1, Fettmann M. 0.60, Rosinger Groszmann 0.20—0.20.

Olaszliszka Főrabbi Imaháza: Rosenblüth Z., Rosenblüth Zs., Löwy S., Lefkovic H., Fridlaender J., Rubin S. J.,

Schwarcz M. Long, Grosz D. Long 1—1, Hartstein H. 0.70, kisebb adományok 4.

Onga: Weisz Miksa 4.50, Schmiéd Bertalan 4, Weisz J. 2.50, Groszmann J., Weisz H. 1.50—1.50, Rosenblüth S., Groszmann Z. 0.50—0.50.

Ónod: Donáth J. főrabbi 1, Klein Zsig. 5, Hartmann J., Klein V., Klein B., Kornhauser M., Czeisler B., Weisz I., Goldstein S., Fried M., Danczinger M., Bárány Gy., Genuth D., Glatstein J., (Köröm) 2—2, Klein J., dr. Kertész M., dr. Grochmann M., Pfeffer I., Ungár S., Weisz E., Weisz J., Taussik J., Grosz S., Ganz L., Hauer L., 1—1, kisebb ad. 7.50.

Ózd: Katzburg M. főrabbi 2, Weiner József 10, Schächter Jak. 6, Fried L., Goldberger V., Grosz S., Klein A. 5—5, Czink B. Schächter J., dr. Winter J., Weinberger J. 3—3, Desser J., Farkas Gy., Fried B., Fried F., Guttmann S., Grosz G., Holländer S., Kögel J., id. Klein J., Krausz S., Lefkovic H., Lefkovic J., Laufer I., Mandel M., Rauchmann J., Schreiber S., Strausz Gy. 2—2, Baumöhl Gyula, Bieber M., Fodor I., Fried K., Goldberger A., Goldhammer V., Grosz M., Grosz J., Kögel B., dr. Klein Z., dr. Lenkei D., Schweitzer Gy., Schlesinger H., Steiner D., Sturm J. 1—1, kisebb adományok: 5.50.

Palotás: Kiszner Mór 3, Schneller Mór 2, Goldstein M., Goldstein M., Winternitz B., Kohn M. 50—50 f.

Pápa Siur Egylet: Goldberger Ad. 2, Koth L., Gross S., Hoffmann M., ifj. Bodánszky 1—1, Reisz I. 0.50, Kohn J., Neumann K., ifj. Hoffmann H., Heilbrunn, Breuer S. 50—50 f., kisebb ad. 1.62.

Pátroha: Mermelstein Mór 3.50, Frischmann M. 3, Weisz J. 2.50, Frischmann S., Weizmann Ö., Klein L. 2—2, Roth V., Weizmann M., Klein H., Böhm S., ifj. Klein S., Altmann F., ifj. Feldmann E., ifj. Niedermann S., Klein G., Klein J., Klein S., ifj. Weisz M., Schwartz M., Katz S., Katz I. (Ujfehértó), Perlmutter M. (Makó) 1—1, kisebb adom. 5.30.

Penyige: Salamon Márton 2, Fényes M. 0.50.

Pesterzsébet orth.: Schwartz Ad. 7, Dr. Mann Z. 5, Stern Z. 4, Rottmann J. 3, Bleier B., Zimmermann, Fleischmann, Weisz J., Tomaschoff 2—2, Braun A., Gál B., Fried S., Hoffmann, Reich J., Schwartz S., Schwarcz J., Schwartz S. 1—1.

Petneháza: Jakobovics Ödön 10, Groszmann Mór 8, Willinger J., id. Groszmann G. 5—5, Reiner Z., Rochlitz I. 4—4, Reich A., Hitter Z., Hitter D., Hitter Zs., Groszmann D., Rosenberg Gy., Fogel I., 2—2, Spitz M. 1.68, Groszmann B. 1.50, Goldstein M. Goldstein M., Goldberger B., Kaul M. 1—1, kisebb adományok: 2.82.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Najách, Chesvon 6.

Séni-chamisi-séni bencsolás

Gyertyagyújtás: (Bpest) 4.10

שבת kimenetele " 5.05

— Séni, chamisi, séni —

— A SZINÁJI PUSZTÁN ÁT 12 ÓRA ALATT. Október közepén autóbussz közlekedés nyílt meg Egyiptom és Palesztina, illetőleg Kairó és Jeruzsálem között. Az út összesen 12 óráig tart. Ez idő alatt az út a szinájai sivatagon (midbar szináj) át vezet, amely puszta tudvalevőleg Izráel 40 évig bolyongott, az egyiptomi kivonulástól a honfoglalásig.

— A HUNFALVI JESIVÁN — mint nekünk jelentik — a téli szemeszter megnyílt. A tananyag a következő: fősiur: *Chulin*; melléksiur: *P'szóchim*; Jajre Dóo: *Hilchajsz Tréfajsz*.

— SASZCHEVRA ALAKULÁS. Szarvason a már meglévő „Szaryas és Vidéke Saszchevrán” kívül az ünnepen Meisels Henrik főrabbi kezdeményezésére megalakult a „Szarvasi Saszchevra”. Terv szerint a talmud összes traktátusait minden Ador 7-én fejezik be.

— A PALESZTINAI BEVÁNDORLÁS. Augusztusban a hivatalos kimutatás szerint 928 ember vándorolt be Palesztinába, köztük 795 zsidó. A zsidó bevándorlók közül 66 egyén fejenként 1000—1000 font tökével jött az országba, 180 zsidó bevándorló, meghatározott, szerződésben megállapított elhelyezkedésre jött. Foglalkozás szerint a bevándorlók a következő kategóriákban helyezkedtek el: 35 mezőgazdász, 45 gyáros, kereskedő, stb., 42 fa- és vas munkás, 21 textilipari munkás és tisztviselő, 20 magánalkalmazott és 95 tanulatlan munkás. Ugyanabban a hónapban 5471 turista kereste fel az országot és 4995 turista hagyta el az utazásban Palesztinát. Szeptember 26-án ezer zsidó bevándorló érkezett a haifai kikötőbe.

— A GALÁNTAI HITKÖZSÉGBŐL. Galántáról jelentik: „Az elhunyt Seidl Benjámin főrabbi fia: Sólem Ber, *Szimchász Tajró*-kor nagyhatású drótsót tartott. Altlában az a vélemény alakult ki, hogy a megüresedett galántai (I.) rabbiszékre az arra mindenképpen méltó fiut hívják meg.”

— A NEOLÓGIA KÖRÉBŐL. Diósi Jenő budai hitközségi főjegyző október 29-én este tartotta családi házának felszentelését, amely alkalmából a hitközség rabbisága és előjárósága üdvözölte jeles főtisztviselőjét. — Haas Lajos jótékonyági előjárót érdemes működésének 10. évfordulója alkalmából nagy ovációban részesítették. — A pesti szeminárium eddigi igazgatója, dr. Blau Lajos nyugalmába vonult. Helyettes igazgató dr. Fischer Gyula pesti főrabbi lett.

A szlovenszkói orthodox Iroda Pozsonyban marad

Pozsonyból írják a *Zsidó Ujság*-nak: A ruszinszkói orthodox iroda ügyével kapcsolatban egyes szlovenszkói lapokban némelyek azt a tervet lanszrirozzák, hogy a bratislavai orthodox központi irodát helyezték át Kasára, aminek fejében a ruszinszkói

NEILO UTÁN A NYUGATI FALNÁL. Az elmúlt Jajm-kipür napján Jeruzsálemben a nyugati falnál az ünnepi ájtatosság zavartalanul folyt le. Csak neilo után adta magát elő egy kínos incidens amelyet előidézett egy Lengyelországból származó zsidó munkás, Najman, aki a revizionisták táborához tartozik. A revizionisták tudvalevőleg azt hirdetik, hogy Angliát kényszeríteni kell tüntetésekkel arra, hogy a palesztinai mandátumban vállalt kötelezettségének eleget tegyen. Hogy revizionista

érzését kifejezésre juttassa, neilo után elővett egy sajtort és a szokásos jelt az ünnepe befejezésére meg akarta adni. Ez tudvalevőleg a pár év előtt megkötött egyezmény értelmében tilos. A Nyugati Fal előtt felállított rendőrszembet letartóztatta a munkást és lefoglalta a sajtort. A revizionista munkások egy része erre megtámadta az ájtatosságban résztvevő Ohrenstein Izsák rabbit, aki állítólag figyelmeztette a rendőrséget arra, hogy a revizionisták valamilyen módon tüntetésre kényszerülnek. A letartóztatott munkást 21 napi fogházra ítélték.

— AZ EDELENYI HITKÖZSÉG a köv. tisztikart választotta: Szoffer Tóbiás elnök, Krausz Sándor pénztárnok, Reich Henrik gondnok, Glatstein Herman ellenőr. Választmányi tagok: Salamonovits József, Mogyorós Miksa, Zimmermann József, Deutsch József, Péter Adólf, dr. Radó György, Lefkovits Miksa.

— TÓRAAVATÁS SZENCEN. *Bonyhádi Sámuel* lakereskedő mult szombaton remek *széfer-tajró*t, értékes felszereléssel együtt, adományozott a szenci hitközségnek. *Ehrenfeld* hitközségi elnök szép szavakban köszönte meg a nemes adományt, majd *Brennitz* főrabbi mondott nagyhatású, kitűnő beszédet.

hitközségek csatlakoznak az új székhelyben működő s így Ruszinszkó közéletében fekvő irodához. A terv felvétele — mint ezt illetékes helyen hangsúlyozzák — nagy naivitásra vall; a keresztülvitel lehetetlen és célszerűtlen!

— RABBIVÁLASZTÁS. A Pöstyén melletti *Nagyosztolány*, főrabbinak választotta *Teichthal Salamon* rabbit, aki eddig Pöstyénben működött nagy tisztelettel övezve.

AGGOK MENHÁZA LÉVÁN. *Szimchász Tajró*-kor avatta a lévai chevra az égiszte alatt létesült Aggokházát. Rosenfeld Izrael rabbi, Bányai Ferenc igazgató lelkes szavakban méltatták az intézmény áldozatkész, buzgó vezéralakját Schulz Ignác chevrai elnököt, akinek nagy érdemei vannak az összes jótékonyági intézmények körül.

— A BONYHÁDI T. B. a következő tisztikart választotta: Hermann Sándor elnök, Feldmann Samu alelnök, Kritzler Vilmos titkár, Stern Artur pénztáros, Kohn Miksa és Ausch Mihály háznagyok, Galandauer József és Weisz Simon ellenőrök, Fröhlich Samu könyvtáros.

— VASÁRNAPI MUNKASZÜNET. Novézámkýból (*Érsekújvár*) jelentik nekünk: A helybeli keresztényszocialista pártához tartozó kereskedők és egyesületek beadvánnyal fordultak a keresk. miniszterhez, hogy rendelje el országosan, de legalábbis loco, a teljes vasárnapi munkaszünetet. Az Országos Hivatal felszólítására a járási keresk. és ipartestület rendkívüli közgyűlést hívott egybe, hogy az ügyben állást foglaljon. A közgyűlés igen izgatott hangulatban folyt le. *Badn Győző*, a fűszerkereskedők szakosztálya titkáranak beszéde alatt, aki a jelenlegi állapot fenntartása mellett tört lándzsát, oly izzó volt a hangulat, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. A keresztény szocialisták részéről, valamint a neológ zsidók közül is többen szólaltak fel. Az orth. hitközségi tagok sorából Lövy Herman igen hatásosan, a meggyőző érvek egész sorozatát vonultatta fel a teljes vasárnapi munkaszünet bevezetése ellen. Az ezután megjelent szavazáson nagy szótöbbséggel mellett döntöttek, hogy az eddigi állapot fenntartását fogják a miniszternek javasolni.

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznel,
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

x Elrontott gyomor, bélzavarok, emélgés, kellemetlen szájíz, homiokfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés esetén már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József víz használata a sok évés és ivás káros következményeinek jótéteménynek bizonyul.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Roth Pál és Schwartz Rózi október 30-án Carei-ban házasságot kötöttek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Stern Katókat, Stern Jakab nagymenyeri gabonakereskedő leányát, eljegyezte Wosner József gabonakereskedő, Nagymenyeri.

Müller Rózi Galanta, Herzog Ernő Érsekújvári, jegyesek. (A galantai „Chabürasch Talmidim” szivélyes mazelotvot kíván.)

Hermann Hellukat Nagyszőlősről eljegyezte Osztreicher Mór Sztarabics-Munkács.

Schuldraut Fáni Ujpest (Király utca 51.) november 9-én délután 2 órakor tartja esküvőjét Goldstein Zoltánnal Nyir-tassról.

Demiány Éva és Springer József nov. 6-án 12 órakor a Hősök-templomban házasságot kötnek. (M. k. é. h.)

Lakodalmi díszbéd már P 250-től Nizzel étteremben, Rombach utca 16.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Byródjón mag Ön is arról, hogy hol lehet jót, szépet, izlősest olcsón vásárolni!
Ha órát és ékszer akar venni, úgy
WEINSTOCK JÓZSEF
órás és ékszerészhez kell menni.
(Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton
sára. — Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi ártan veszek.
Kazinczy-u. 34.

Sirkövek legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók.
Uj ír. temetővel szemben
Telefon: Kőbánya 75-56
Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5.

Parókák divatos, izléses
hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígs levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség a Kazinczy-uccai főzsinagógájában megüresedett

főkántori állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak szigoruan orthodox zsidó életmódot folytató **הוסיף** kik a 40-ik életévet még be nem töltötték; az ó-héber liturgiában teljes jártassággal, zenei képzettséggel bírnak és énekkarral működni képesek. A titkári hivatalba (VII., Dob ucca 35.) benyújtandó ajánlathoz életkort, családi állapotot, vallási életmódot és eddigi működést igazoló okiratok csatolandók. Próbaelőadásra csak meghívottak bocsáthatnak, az uti-költség csakis a megválasztottnak térítetik meg.

Budapest, 5693. Marchesvon házában.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előljárósága.

BEHR
a vezető márka!
Kombinált és komplett hálószoba, ebédlő, uriszoba berendezések
Budapest, Andrassy-ut 60.
Telefon: 17-5-67.

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

LÖWINGER SAMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszszyövöde, könyvkereskedés. Rombach utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

KERESEK 2 éves fiam mellé kézimunkázni tudó intelligens gyermeknevelőszonny d. u. fél 3-tól fél 8-ig. Cim: Weisz Béla, Dob utca 9. IV. 2.

KERESEK vallásos böcheit, ki több fiut *chumis-rasira* eredménnyel tanitana. Fizetés megegyezés szerint, vándorkoszttal. Állás azonnal elfoglalandó. Rubinstein Sándor, Török-szentmiklós.

BENŐSÜLNÉ rutinrozott, jömegejelenésű kereskedő fiatalember, *bechóved* családba. Jelíge: „szombattartó kereskedő”.

64 ÉVES özvegy hitk. alkalmazott 140 pengő havi jövedelemmel, keres oly 50-60 éves tisztességes nőt, akinek némi hozománya vagy jövedelme van. „Vallásos”. jelíge.

TELJESEN FÜGGETLEN középkori uriaszony, magányos háztartását vezetné. Vidéken is. „Árva” jelíge.

ORTH. KÓSER ebédet adok Andrassy uton, Teréz körut közelében, esetleg 2 uri személynék teljes ellátást. Szives megkeresések „privátház” jelíge.

Hirdetmény

a Pesti Chevra Kadisa tagfelvételei tárgyában

A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentgyelet 1932. évi november havában tagfelvételeket tart. A felvételre való jelentkezés a titkári hivatalban (VII., Erzsébet körut 26.) legkésőbb

1932. november 10-ig

eszközölendő, ahol a vonatkozó jelentkezési űrlap átvehető. Közöljük továbbá, hogy a Pesti Izr. Hitközséggel történt megállapodás alapján a Chevra Kadisa kötelekékbe való felvétellel egyúttal a Pesti Izr. Hitközségbe való bekebelezés megtörténik fog tekintetni. A felvétel tekintetében mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál a titkári hivatal. Budapest, 1932. október havában.

A Pesti Chevra Kadisa előljárósága.

SZOMBATHELYEN

legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik

Einhorn Simon orth. vendéglőjében

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Előrekeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmakat jutányosan vállal!

Felelős szerkesztő és kiadó: GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Kalföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Ripka Ferenc és a budapesti orthodoxia

Budapest székesfőváros főpolgármestere, *Ripka Ferencz*, nyolc évi hivatalviselés után elhagyja a főpolgármesteri széket. Budapest zsidósága a tisztelet érzéseivel kísérte működését s most távozásában hálává fokozódott ez az érzés. Ennek kifejezésre juttatására a budapesti orth. hitközség előljárósága megbizta *óbudai Freudiger Abraham* elnököt. Az elnök felkereste hivatalában a távozó főpolgármestert s üdvözlő szavaiban ezt mondotta:

Freudiger elnök

— Felejtethetetlenek maradnak hitközségem előtt azok az évek, amelyekben a főváros első polgára Méltóságod volt. Nehéz idők voltak, de Méltóságod fennkölt személye úgy állt előttünk, mint a vallás, az igazság és a jog tántoríthatatlan öre, akikben bizhatunk. Nem is csalódtunk Méltóságod nemes jóindulatában s tántoríthatatlan békeszeretetében. Örök dicsősége lesz Méltóságodnak, hogy szeretett fővárosunk minden rangú és rendű polgárának üdvét igyekezett előmozdítani, felekezeti különbség nélkül. Hódolattal fogunk mindenkor gondolni arra, hogy a felekezeti béke fenntartásán viszontagságos napokban odaadásal munkálkodott.

— Fogadjia hitközségem nevében legmélyebb köszönetünket áldásos működésért. Ugy a magam, mint a vezetésem alatt álló hitközség összes tagjainak érzését tolmácsolom, amikor arra kérem a Mindenható, hogy Méltóságod nagy érdemeit azal jutalmazza, hogy még soká tevékenykedhessék erőben és egészségben szeretett hazánk és fővárosunk üdvére az ember-szeretet jegyében.

A távozó főpolgármester igen meleg hangon válaszolt a következőképen:

Ripka főpolgármester

— Nagyon szépen köszönöm Elnök urnak a hitközsége részéről jövő üdvözlő szavait. Végtelenül hálás vagyok értök. Ha

viszappillantást vetek működésemetre, amelyről Elnök ur szólt, jóleső érzéssel meg kell állapítanom, hogy nyugodt lelkiismerettel végzett munka után hagyom el állásomat. Amikor nyolc év előtt hivatalba léptem, a felekezeti türelmetlenség és gyűlölet tombolt, de én azzal az erős elhatározással jöttem, hogy meg akartam nyugtatni a kedélyeket és a székesfőváros polgárságában a testvériesség eszméjét, amely Budapestet naggyá tette, ismét diadalra akarom juttatni. Törekvéseimet siker koronázta. Min-

denki érzi, hogy fővárosunk csak a felekezeti béke útján fejlődhetik és virágozhat. S ha még most is előfordulnak szórványosan kilengések, úgy ezeket a kialakuló vulkán utolsó kirobbanásának kell tekintenünk.

— Ismételtelen köszönöm Elnök ur meg-tisztelő szavait, üdvözetemet küldöm hitközségének s összes tagjainak, akik vallásos bensőséggel támogattak engem a székesfőváros szolgálatában kifejtett működésem alatt.

Zseb, mámor és harag

Mély bölcseséget fejez ki a régi talmudikus szójátékot magában foglaló közmondás, amelynek értelmében három dolognál nyilatkozik meg az ember a maga őszinteségében: „*b'kiszaj, b'hajszaj, b'kászaj*”, zsebe, pohara és haragja mellett. Ezt a bölcseséget alátámasztja az élettapasztalat. Látszólagos jóbarátok, igazságos férfiak önző kalmárokká lesznek, ha zsebükről van szó; akik a finoman nevelteknek álarcában jártak, megnyilatkoznak a maguk csufságukban, ha egyszer a pohár fenekére néztek; haragjában pedig hányszor mutaikozott be a maga durvaságában az, akit mindenki tapintatosnak s nobilisnek ismert.

Az egyéni életen kívül a zsidónak a külvilághoz való viszonyában is látjuk ezt a három tényezőt. Hány filozemita megnyilatkozott a maga mivoltában, azaz: ösztönös zsidógyűlölnök, amikor dühös volt, amikor mámorosra itta magát, avagy ha anyagi sérelmet vélt szenvedni. A harag, a mámor azonban múlandó, de a zseb érdeke állandó. Ezért könnyen túltesszük magunkat a haragban vagy a mámorban mondott vagy elkövetett zsidózásokon, rész-

ben azért, mert megszoktuk őket, de a zsebbel összefüggő antiszemita ténykedéseket állandóan érezzük bőrünkön és exisztenciánkon.

Miért írjuk mindezt? Milyen időszerszerűsége van ezeknek a szavaknak? Nagyon egyszerű. Garázda, felelőtlen elemek verekednek az egyetemeken. Ime: a *mámor* (amelynek nem kell mindenkor alkoholista színezetűnek lenni). A képviselőház keddi ülésén egy szocialista képviselő előadja, hogy hová kellene a miniszterelnöknek utazni, piacot keresni a magyar áruknak, amire egy kormányparti báró dühösen közbeszólt: Talán Palesztinába. Megkapta ugyan az Orgovánnyal példálódzó feleletet, de a komoly replika az lett volna, hogy Palesztina jelenleg valóban jó exportpiac az utódállamok konzuljai jelentése szerint; a közbeszólás azonban egy őszinte érzésnyilvánítás volt, amelyet kiváltott a talmudi közmondásban említett harmadik tényező: a *harag*. De minket sem a báró haragjában, sem a diákverekedők mámorában megnyilatkozó zsidózás vagy zsidóellenesség nem háborít fel, túltesszük magunkat rajta. Ellenben mélységesen meg vagyunk